

Autosnelweg A7

A7

**Zaandam – Purmerend -
Groningen**

De = 230 km lang.
Zaandam-Purmerend-Hoorn-Afsluitdijk-Joure-Sneek-Heerenveen-Drachten-Groningen.
 = Europaweg. = Provincialenweg.

Km.5.2			Zaandijk.	
Knooppunt: Zaandam.			 Amsterdam.	

Zaandam

- Is een stad in de provincie Noord-Holland die in 1974 is opgegaan in de gemeente Zaanstad.
- Het is, qua aantal inwoners, de grootste plaats binnen die gemeente (de plaats met de grootste oppervlakte is Assendelft).
- Zaandam ligt aan weerszijden van de Zaan.
- De stad heeft ± 72.500 inwoners.

De houthaven begin 20ste eeuw.

- Zaandam was eertijds een belangrijke houthaven en als herinnering daaraan staat sinds 20 juni 2004 een 4 meter hoog beeld, De Houtwerker, van de Joegoslavische beeldhouwer Slavomir Miletić, aan de voormalige haven opgesteld.

Uitrit.2 Km.7.6 Zaandijk.	 Zaandijk.	

Zaandijk

- In 1974 is de gemeente Zaandijk opgegaan in de gemeente Zaanstad.
- Zaandijk heeft van alle voormalige woonplaatsen waarschijnlijk nog de meeste kenmerken van oude Zaanse bouw.
- Dat is vooral aan de Zaanoever goed te zien.
- De korenmolen De (Bleeke) Dood is een belangrijk industrieel monument in Zaandijk.
- De Zaanse Schans ligt pal tegenover Zaandijk aan de overkant van de Zaan.
- De eerste bewoners van Zaandijk waren leden van het gezin Hendrik Pietersz. dat zich in 1494 aan de lage dijk vestigde.
- De Lagedijk bestaat nu nog in Zaandijk.

Uitrit: 3 km11,3 Wijdewormer	Wijdewormer - Neck	

Wijdewormer

- Het dorp is over bijna heel de polder verdeeld. Ter onderscheiding wordt de polder soms ook aangeduid als De Wijde Wormer.
- In het noordoosten van de polder ligt het grotere dorp Neck.
- Anders dan veel andere droogmakerijen in de provincie Noord-Holland, was de Wijdewormer gevuld met zoet water en was er geen eb en vloed.
- Er was dus geen open verbinding met zee.
- De 1666 ha grote polder viel in 1626 droog.

Uitrit: 4 km 14.0 Pumerend-Zuid	Wormer.	
	N235 Purmerend – Ilpendam.	

Uitrit: 5 km14.9 Purmerend	De Rijk	
	Purmerend – Zuidoost-Beemster	

Purmerend

- Purmerend gelegen tussen de drooggelegde meren Purmer, Wormer en Beemster, is een verzorgingscentrum voor Waterland, een forensenplaats voor Amsterdam en is de zesde marktplaats van Nederland.
- De marktrechten werden in 1485 verleend.
- Als forensenplaats van Amsterdam beleeft deze gemeente een zeer snelle groei van haar inwonertal.
- Nu een gemeente van ± 30.000 inwoners, is zij bestemd uit te groeien tot 60 a 100.000 inwoners.

Uitrit: 6 Purmerend-Noord km 17.4	N244 Middem - Beemster.	
	N244 Purmerend – Volendam.	

  Kruisoord km 23.0	Middelsloot km 18.4 	
--	--	---

Uitrit: 7 Avenhorn km 29.1	N243 Avenhorn - Scharwoude	
	N247 Edam	

Avenhorn

- Avenhorn was tot 1 januari 1979 een zelfstandige gemeente.
- Tot die gemeente behoorden sinds 13 april 1854 ook de dorpen Grosthuisen en Scharwoude en verder behoorde Oostmijzen tot de gemeente.
- Avenhorn heette van oorsprong anders, in 1396 komt de plaats naam als Luttidrecht.
- De huidige plaats naam een eeuw later pas voor het eerst voor, in 1494 werd het geschreven als Avenhoorn.
- Er wordt uit gegaan dat Avenhorn hoek van Ave betekent.
- De oude zou dan weer verwezen naar dat er een kleine rivier of vaarwater zou gelopen hebben.
- Er was vroeger nog een plaats die Avenhorn was genaamd, deze lag in Schagen.

De Koggen km 29.6			
--------------------------	---	---	---

Uitrit: 8 Hoorn km 23.1	
--------------------------------	---

Hoorn (Westfries: Hoorn)

- Ligt in het oude gewest Westflinge.
- Hoorn ligt via het Hoornse Hop aan het Markermeer.
- Volgens oude Friese legendes is Hoorn gesticht door Hornus, stiefzoon van koning Radboud.
- Hornus was getrouwd met Gunterdom, dochter van Gordianus, stadhouder van Teckenburgh.
- Hij stichtte volgens de legendes in 716 in het westen van Friesland aan het water een plaats en noemde die naar zichzelf.
- Dit was onder de Friese adel vrij gebruikelijk.
- Dezelfde legendes vertellen ook dat het plaatsje al in 724 afbrandde, en dat het toen jaren duurde voor het herbouwd werd.
- Voor zover deze legende al klopt, hoeft dit Hoorn niet op de huidige plaats gelegen te hebben, maar wellicht in het gebied dat later door de Zuiderzee overspoeld is.

Uitrit: 9 km 34.0 Hoorn-Noord		
	N302 Hoorn – Enkhuizen – Lelystad	

Uitrit: 10 Wognum km 36.7	Opmeer – Wognum.	
	Nibbixwoud.	

Wognum (Westfries: Woggem alsook Woggelum)

- Wognum heeft van 1392 tot aan 1426 stadsrechten gehad.
- Wognum is een oude plaats, de plaats zou rond 900 zijn ontstaan, archeologische vondsten wijzen hierop.
- Ook werd het gebied rond de Bronstijd al bewoond, er werden vuistbijlen en pijlpunten uit die tijd aangetroffen in het gebied tussen de huidige straten; Oosterwijzend en Dorpsstraat. in Wognum.
- In 980 wordt de plaats voor het eerst genoemd.
- Dit gebeurde in een kerkenlijst van de Abdij van Echternach.
- Daarin komt de plaats voor als Wokgunge.
- In 1063 komt de plaats voor als Woggunghem in een oorkonde.
- Deze spreekt van een kapel waar nu de N.H. kerk staat van Wognum.
- Deze kapel behoorde toe aan de abdij van Heiloo.
- De plaats zou kunnen verwijzen plaats van de persoon of familie Wok of Wokke.
- Wognum is gelegen op de oever van een oude stroomgeul.
- De oever is opgebouwd uit zavelgrond.
- In de 15de eeuw was voor grootdeel van de bewoners de visvangst de grootste bron van inkomsten.
- Wognum profiteerde in 17de eeuw ook sterk van de scheepvaart van de nabij gelegen stad Hoorn.

Boerdijk km 38.6	 	
-------------------------	---	---

Uitrit: 10a Abbekerk	Abbekerk – Sijbekarspel.	
	Twisk.	

Abbekerk (Westfries: Abbenkerke (verouderd: Abbentjerke))

- Sinds 2007 deel uitmakend van de gemeente Medemblik.
- Hoewel het formeel een stad is wordt de plaats meestal aangeduid als dorp, ook omdat bij de stad het dorp Lambertschaag behoort en omdat de stede sinds 1811, bij de invoering van de gemeentes, niet meer een bestuurlijke of judicieel een functie had en vanaf 1830 de stad niet uitgedragen werd.
- Tot 1 januari 1979 was Abbekerk een zelfstandige gemeente, waartoe ook het dorp Lambertschaag behoorde.
- Op 2 februari 1414 werd Abbekerk door Willem VI, samen met Twisk, Midwoud en Lambertschaag verheven tot de stede Abbekerk.
- Later zou het alleen nog gehele stadsrechten hebben met Lambertschaag, al bleven Twisk en Midwoud onder de stede Abbekerk vallen en dus ook onder de gezamenlijke rechtbank voor hoge, middelbare en lage jurisdictie van de stede.
- In Abbekerk was het een "regthuys" (rechthuis) gevestigd van de stede en de stad.
- Dit gebouw bestaat nog steeds, alhoewel het in 1830 door een verbouwing een heel ander aanzien kreeg.
- In 1830 werden ook de eigendomsrechten van Twisk en Midwoud afgekocht. Abbekerk komt als plaatsnaam als eerste voor in 1310 als Abbenkerke.
- De plaatsnaam zou verwijzen dat hier een kerk van de persoon of familie van Abbe(n) stond.
- De stad is gelegen aan de Westfriese Omringdijk, vroeger lag het aan het water, tegenwoordig aan de polder van de Wieringermeer.
- Het dorp Abbekerk ligt zelf niet aan de dijk, dit is het dorp Lambertschaag.
- Bij het ontstaan van Noorder-Koggenland in 1979 was Abbekerk ook de hoofdkern geworden van de gemeente, ondanks het feit dat het gemeentehuis in Midwoud was gevestigd.
- In de loop van de jaren 1990 werd Midwoud mede de hoofdkern om zo ook te kunnen groeien.

  De Horn km 42.1	
--	---

Uitrit: 11 Medenblik km 42.2	N239 Lambertsschaag.	7
	N239 Medenblik - Opperdoes.	

Medemblik

- In vroeger tijden was Medemblik een bloeiende handelsstad, nu heeft het toerisme het verloren gegane terrein weer teruggewonnen.
- Kasteel Radboud herinnert ons aan de Friese koning Radboud die volgens de overlevering hier zijn residentie moet hebben gehad.
- Het gebouw dateert uit de 13de eeuw en is te bezichtigen. (Inlichtingen bij de VVV). Interessant zijn verder o.a.: N.H.-Kerk, laatgotische hallenkerk uit de 15de eeuw met orgel van 1671 en prachtige gebrandschilderde ramen van ca. 1700.
- Waaggebouw met Oudheidkamer met voorwerpen uit de geschiedenis van de stad.
- Vrij toegankelijk is het Koningin Emmawandelpark met hertenkamp, dierenpaviljoen en volières.

Middenmeer

- Middenmeer werd gebouwd vanaf 1932.
- Het dorp werd toen nog Sluis III genoemd.
- Het nabijgelegen vliegveld Middenmeer werd in de meidagen van de oorlog gebruikt door de 1ste Verkenningsgroep van de Koninklijke Luchtmacht.
- Midden in oorlogstijd, op 1 juli 1941 werd de Wieringermeer een zelfstandige gemeente.
- De eerste burgemeester was ir. S. Smeding.
- Op 17 april 1945 werd de Wieringermeerpolder door de Duitsers onder water gezet.
- Op 11 december 1945 was de polder weer droog en kon met de herbouw van het dorp worden begonnen.
- In Middenmeer begon de eerste Moedermavo van Nederland, er staat een monument van deze mavo in het dorp.
- In 1936 richtte men een graanbeurs op, deze is enkele jaren geleden gestopt met de activiteiten.
- Beroemde Middenmeerders: Sicco Mansholt , hij was in de eerste week na de bevrijding burgemeester van de gemeente Wieringermeer.

Uitrit: 13 Wieringerwerf km 57.4	N240 N248 Slootdorp	
-------------------------------------	---------------------	---

Wieringerwerf

- Een dorp in de polder Wieringermeer, in de provincie Noord-Holland.
- Met 6368 inwoners is Wieringerwerf de grootste plaats van de gemeente Wieringermeer.
- In 1931 werd begonnen met de bouw van het dorp, een jaar nadat de polder was drooggelegd.
- In het kader van een werkgelegenheidsproject dat werd gefinancierd door de Staat, die ook eigenaar was van de poldergrond, kwamen inwoners vanuit het hele land naar de Wieringermeer om de handen uit de mouwen te steken.
- In korte tijd verrezen er woningen, winkels, kerken en scholen in Wieringerwerf.
- Ook werd een terp nabij het dorp gebouwd, waar men tijdens een eventuele dijkdoorbraak heen kan vluchten.
- Op 1 juli 1941 werd Wieringermeer een zelfstandige gemeente.
- De eerste bewoners van het polderland schonken uit erkentelijkheid op 29 september van hetzelfde jaar een gedenkteken aan het gemeentebestuur.
- Dit standbeeld, getiteld 'De Maaier', is te vinden op het Ir. Smedingplein in Wieringerwerf.
- Het opschrift luidt: "Hier werd een toekomst geboren, bouwt voort."
- Op 17 april 1945 werd de dijk door de Duitsers gebombardeerd waardoor de polder in twee dagen tijd onder water liep.
- Het merendeel van de inwoners zocht een veilig heenkomen op het oude land, maar een klein aantal mensen vluchtte de terp op.
- Op 11 december 1945 was de polder weer drooggelegd, waarna Wieringerwerf opnieuw kon worden opgebouwd.
- Een monument en een wiel kenmerken nog altijd de plaats van de doorbraak.
- In de decennia die volgden op de wederopbouw kende Wieringerwerf vrijwel constant een groeiend inwonertal.
- Ook nu wordt nog altijd gehoor gegeven aan het opschrift van het standbeeld 'De Maaier'; nog steeds komen er woningen en bedrijven bij.

  De Wierde km 56.3	Hoge Kwel km 55.5
--	--

  Den Oever.	
---	---

Uitrit: 14 Den Oever km 64.3	N99 Den Oever - Den Helder.	
-------------------------------------	------------------------------------	---

Den Oever

- Een dorp gelegen in de gemeente Wieringen, in de provincie Noord-Holland.
- Het dorp is vooral bekend om de garnalenvisserij.
- Rond de tijd dat de Waddenzee ontstond lag het gebied alleen via het oosten aan het open water, de oever.
- Later toen Waddenzee en Zuiderzee echte grote open watergebieden werden heeft Den Oever een tijd half wad en open water geweest en lag de oever ongeveer bij Oosterland.
- Maar in de loop van 14de en 15de eeuw verschoof langzaam de oever en zo ontstond een aantal kleine kernen, waarvan Den Oever er één was.
- Door de groei van de plaats en de haven in de 20ste eeuw heeft het oudere buurtschap Oud-Gest opgenomen in het dorp, en is nu onderdeel van het dorp.
- Aan het eind van die eeuw werd ook De Gest verbonden aan het dorp door nieuwbouw, maar wordt nog wel als eigen plaats beschouwd al valt het formeel onder Den Oever.
- Door de grote haven kent het dorp veel cafés en restaurants, de grootste concentratie binnen de gemeentegrenzen.
- Opvallend is dat er geen kerk staat in het dorp, wel stond er vroeger De Kapel, deze was verbonden met een gasthuis.
- Dit gebouw staat nu in het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen.

Stevinsluisen.

  Monument km 77.7	Monument km 77.3
---	---

  Breedzanddijk	Breedzanddijk
--	--

Lorentssluisen.

Lorentzsluizen

Lorentzsluizen	tel. 0517-578170
Sluislengte	120 m en 67 m
Sluisbreedte	13 m en 8,20 m
Sluisdiepte	3,50 m bij waterstand 0 m NAP
Marifoon	kanaal 18

- N.B. De Lorentzsluizen bestaan uit een grote (120 m) en een kleine sluis(67 m).

Geschiedenis

- De Lorentzsluizen bij Kornwerderzand vormen een zeesluizencomplex met een internationaal karakter; ze zijn gelegen op de scheiding van zoet en zout water.
- Het complex is gebouwd aan het eind van de jaren twintig en bestaat uit een dubbele schutsluis en een spuicomplex.
- De Lorentzsluizen zijn in 1932 in gebruik genomen.
- Sinds 1993 is de centrale bediening ingevoerd en ondergebracht in een modern bedieningsgebouw.
- Vanuit dit bedieningsgebouw kunnen ook de spuisluizen en de verkeersbruggen worden bediend.
- Twee draaibruggen (voor elke rijbaan één) in de A7, de autosnelweg van Den Oever naar Leeuwarden, maken het mogelijk dat schepen door de Afsluitdijk kunnen.
- Schepen die vanaf zee de binnenwateren invaren, geven hun reisgegevens op.
- Deze gegevens worden in de computer ingevoerd en 'reizen' dan via het Informatie Volg Systeem voor de Scheepvaart (IVS90) met het schip mee op de route.
- Op het terrein van de Lorentzsluizen bevindt zich het Kazemattenmuseum waar informatie wordt gegeven over de eerste dagen van de Tweede Wereldoorlog in mei 1940.

Schutsluizen

- Het schutcomplex bestaat uit twee sluiskolken: een grote en een kleine sluis.
- De schutsluizen vormen een belangrijke schakel in de doorvaart naar de Waddenzee en de Noordzee.
- De Akte van Mannheim, opgesteld in 1853, verklaart dat de doorvaart gegarandeerd moet worden.
- Mede daarom worden de sluizen continu bediend.
- In beide sluizen is sinds 1975 een luchtbellenscherm in gebruik.
- Dit bellenscherm moet voorkomen dat teveel zout water uit de Waddenzee het IJsselmeer in stroomt.

Spuisluisen

- Het spuicomplex ligt ten westen van de schutsluizen.
- Er zijn twee groepen van vijf spuikokers.
- De gemiddelde spuicapaciteit is berekend op 1905 kubieke meter per seconde.
- Als alle schuiven open zijn, kan er in vier uur tijd zo'n 27,4 miljoen kubieke meter IJsselmeerwater worden afgevoerd.

Afsluitdijk.

- Het dijklichaam van de Afsluitdijk is 30 kilometer lang, gemeten van kust tot kust, en ongeveer 90 meter breed.
- De verkeersweg over de Afsluitdijk is 32 kilometer lang, gemeten tussen de afslagen Den Oever en Zurich.
- Daardoor wordt de lengte van de Afsluitdijk vaak opgegeven als 32 kilometer, hoewel het waterkerende gedeelte slechts 30 kilometer lang is.
- Op 15 augustus 2006 kreeg Formule 1-coureur Robert Doornbos van Rijkswaterstaat de gelegenheid een jongensdroom in vervulling te laten gaan.
- Op een speciaal voor die gelegenheid afgezet deel van de Afsluitdijk haalde hij in zijn Formule 1-auto een snelheid van 326 kilometer per uur.

97.8 km	Kornwerderzand	97.0 km
----------------	-----------------------	----------------

Kornwerderzand (Fries: Koarnwertersân)

- Een Nederlands plaatsje met ongeveer 22 inwoners aan de Afsluitdijk, nabij de Friese kust.
- Bestuurlijk valt het onder de gemeente Wonseradeel.
- Oorspronkelijk was het een werkeiland, dat voor de bouw van de Afsluitdijk aangelegd werd op de zandplaat met dezelfde naam, gelegen in de Zuiderzee.
- Nabij Kornwerderzand bevinden zich de Lorentzsluizen, een stelsel van spuisluizen en een grote en kleine schutsluis.
- Tezamen met de Stevinsluizen beheersen zij het waterpeil van het IJsselmeer, en daarmee ook van het achterland.
- Het water van het IJsselmeer wordt gespuid op de Waddenzee.
- Dit werd van militaire betekenis geacht in verband met inundaties.
- Daarom is te Kornwerderzand een stelsel van kazematten aangelegd dat de sluizen moet beschermen.
- Hier is tijdens de Meidagen van 1940 hevig gevochten; het is de enige Nederlandse stelling geweest die standhield tegenover de Duitsers.

Uitrit: 15 Zurich km 101.4	Zurich	

Zurich (Fries: Surch)

- Een dorp in de gemeente Wonseradeel, provincie Friesland.
- Het telt ca. 192 inwoners.
- Het dorp ligt iets ten noorden van de plek waar de Afsluitdijk de Friese kust bereikt.
- Op 1 januari 1830 telde het dorp 152 inwoners.
- Door de aanleg van de Afsluitdijk nam het inwonertal toe, en in 1958 woonden er 340 mensen.
- Sinds de weg naar de Afsluitdijk niet meer door het dorp loopt, is het inwonertal weer wat afgenomen.
- Een basisschool die in 1986 werd gebouwd, moest tien jaar later weer worden gesloten bij gebrek aan leerlingen.

Km.102,5 Knooppunt: Zurich.		N31 Zurich – Harlingen.	
--------------------------------	---	--------------------------------	---

  Wildingen km 104.1	Hayum km 103.1 	
--	--	---

Uitrit: 16 Witmarsum km 105.5	Witmarsum.	
----------------------------------	------------	---

Witmarsum (Fries: Wytmarsum)

- Is een dorp en de hoofdplaats van de gemeente Wonseradeel in de provincie Friesland.
- Het dorp telt ongeveer 1800 inwoners.
- Witmarsum ligt vlakbij de snelweg de A7 tussen de Afsluitdijk en Bolsward.
- Enkele dorpen in de buurt zijn Arum, Pingjum en Wons.

Uitrit: 17 Bolsward km 110.3	N359 Bolsward-Littenseradiel	
	N359 Workum	

Bolsward (Fries: Boalsert)

- Het is een van de Friese elf steden.
- De gemeente telt ± 9.516 inwoners en heeft een oppervlakte van 9,42 km² (waarvan 0,29 km² water), hiermee is Bolsward qua oppervlakte de kleinste gemeente van Friesland.
- Bolsward is de enige officiële kern binnen de gemeente en had 9160 inwoners op 1 januari 2004.
- Binnen de gemeentegrenzen ligt verder alleen nog de buurtschap Laad en Zaad.
- Bolsward is ontstaan op een drietal terpen, waarvan in ieder geval de oudste (waar de Sint Maartenskerk op staat) dateert van voor het begin van de jaartelling.
- De Broerekerk, in 1980 door brand verwoest en nu als ruïne geconserveerd, is het oudste gebouw van de stad en dateert deels uit het eind van de 13de eeuw.
- Ook uit de middeleeuwen stamt het miraculeuze Mariabeeld Onze-Lieve-Vrouwe van Sevenwouden, tegenwoordig bewaard in de Sint Franciscuskerk aan de Dijlakker.
- Bolsward kreeg stadsrechten in 1455 mede dankzij de beroemde redenaar pater Brugman. Bolsward was een van de Hanzesteden.
- Het fraaie stadhuis, gebouwd rond 1615, staat symbool voor de bloei van de stad in de zeventiende eeuw.
- Het werd in 1765 vergroot en verfraaid in de rococostijl.
- In de achttiende eeuw liep het inwoneraantal van Bolsward achteruit naar 2.500 inwoners.
- De plaatselijke textielindustrie had zwaar te lijden onder de buitenlandse concurrentie; de boter- en kaasmarkt van de veepest, die op het Friese platteland woedde.
- De patriotten behaalden tussen 1782 en 1789 landelijke aandacht van de pers.

Uitrit: 18 km 112.8 Bolsward-Oost	Bolsward.	

Jaerd km 113.7

7

Uitrit: 19 km 115.7
Nijland

Nijland

7

Nijland (Fries: Nijlân)

- Is een dorp in de gemeente Wymbritseradeel, provincie Friesland.
- Het dorp ligt tussen de steden Bolsward en Sneek en heeft ongeveer 1020 inwoners.
- Het oudste deel van het dorp rondom de Nederlands Hervormde Kerk is aangewezen als beschermd dorpsgezicht.
- Die kwalificatie is onder andere verdiend omdat om de kerk een kerkhof ligt dat nog helemaal omgeven is door een gracht.
- In het jaar 2000 bestond Nijland 725 jaar.

123.4 km

N7 Sneek (Rondweg)

119.5 km

Sneek (Fries: Snits)

- Een stad ten zuidwesten van Leeuwarden en de hoofdplaats van de gelijknamige gemeente Sneek in de provincie Friesland.
- De stad telt ± 33.000 inwoners.
- Sneek is onder andere bekend vanwege zijn grachtjes, de Waterpoort (symbool van de stad) en watersport (Sneekweek).
- Sneek is een van de Friese elf steden die wordt aangedaan door de Elfstedentocht.
- De stad heeft een centrumfunctie voor zuidwest-Friesland (de Zuidwesthoek).

Prinses Margriettunnel.

- De Prinses Margriettunnel is een aquaduct in het Prinses Margrietkanaal bij Uitwellingerga.
- In 1978 werd de tunnel opengesteld voor verkeer op de A7 tussen Sneek en Joure.

  Bloksloot km 129.7	
---	---

Uitrit: 23 km 132.6 Joure-West	Joure	
	Boornzwaag	

Joure

- De liefhebber van Friese klokken kan in Joure zijn hart ophalen.
- Verschillende klokkenmakerijen tonen allerlei Friese en antieke klokken.
- De Ned. Hervormde kerk (1644) in de fraaie Midstraat heeft een vierkante toren en een open koepel met een spits.
- Het carillon bestaat uit 37 klokken.
- De Penninga's Molen is een achtkantige korenmolen op een stenen onderbouw; op zaterdagmorgen te bezichtigen.
- De laatste woensdag in juli staat geheel in het teken van de Boerenbruiloft, uiteraard in Fries kostuum, en het ringrijden in de Midstraat.

Km. 136.6 Knooppunt: Joure.	 	 Joure	
		 Emmeloord – Lelystad – Zwolle	

De Horne km 132.8 	
--	---

Uitrit: 25 km 140.1 Oudehaske	Joure	
	Oudehaske	

Oudehaske (Fries: Aldehaske)

- Een dorp dat rond de kruising Joustervweg - Badweg ligt, in het oosten van de gemeente Scharsterland in de Nederlandse provincie Friesland.
- Oudehaske telt rond 2000 inwoners, en is daarmee qua grootte het derde dorp van deze gemeente.
- Het dorp, dat tot het ontstaan van Nijehaske gewoon Haske heette, is het oudste van de voormalige grietenij en gemeente Haskerland.
- Het moet al in de 13de eeuw hebben bestaan en kreeg rond 1300 een eigen kapel.
- Door de veen afgraving in het gebied, die al in de 16de eeuw gaande was, kon het dorp zich ontwikkelen.
- Toen 200 jaar later zogenaamde Gietersen naar het gebied trokken om veen af te graven, nam het aantal inwoners van beide dorpen sterk toe.
- Deze groep mensen uit de kop van Overijssel bracht een nieuwe verveningsmethode naar Friesland, die grote waterplassen tot gevolg had.
- Voormalig schaatscoach en -commentator Henk Gemser is woonachtig in Oudehaske.

Uitrit: 26 Heerenveen-West km 142.3	Nieuwbrug	
	Heerenveen	

Heerenveen (It Hearrenfean) ± 27.151 inwoners.

- Net zoals Drachten is ook de vlek Heerenveen tegenwoordig een Fries dorp met een uitgesproken stedelijk karakter.
- De bloei en de welvaart die de veengraverij een handvol lieden bracht, is nergens zo fraai nog aanwezig als in Heerenveen.
- De naam is overigens ontleend aan de heren compagnons, die het hoogveen rond de plaats lieten afgraven en kasteelachtige panden op lieten trekken.
- Een schril contrast met de lange rijen arbeiderswoningen langs de Heeresloot, de Lindegrachten en vooral de Schoterlandse Compagnonvaart.

Crackstate

- De grietman Johannes Crack liet een imposant pand optrekken dat een vrij strenge barok laat zien.
- De overvloedige ornamenten van de zuidelijke barok blijven afwezig en de versierselen rond ramen en portalen zijn bescheiden gehouden.
- Het huidige gemeentehuis komt vooral sterk over door het imposante, geometrisch gehouden front.
- Tot 1833 werd Crackstate bewoond door nazaten van de familie Crack en na overdracht aan het Rijk werd het gebouw geschikt gemaakt om als rechtbank en gevangenis te dienen.
- Vanaf 1952 kwam er weer een 'moderne' grietman in terecht, in een functie als burgemeester.
- Een van de mooiste vertrekken is nu de trouwzaal, in een rechtlijnige Lodewijk XVI stijl gehouden.
- Het zal duidelijk zijn dat de geschiedenis van de vervening tot uitdrukking komt in de museale collecties van het Museum Willem Van Haren.
- Daarnaast is aandacht voor de Friese (Nassau)stadhouders, omdat deze het nabije Oranjewoud in de 17de eeuw als zomerresidentie bezochten.
- Een tuinarchitect zoals Roodbaard deed er dan ook goede zaken.
- Oenema State heeft onlangs een wat olijker interieur gekregen.
- Nadat de belastingdienst zijn bullen gepakt had, sjouwde een kroegbaas zijn spullen naar binnen om er een Grand Café van te maken.
- Het beschilderde plafond was er al.
- De Kunstijsbaan Thialf is een van de nieuwere aanwinsten van Heerenveen.
- De overdekte 400 m baan biedt meer dan ijsplezier.

Km.144.1 Knooppunt: Heerenveen.			Leeuwarden.	
			Wolvega – Meppel.	

Uitrit: 26a km 146.7	Tjalleberd	
Tjalleberd	Heerenveen IBF	

Tjalleberd (Fries: Tsjalbert)

- Een plaats in de gemeente Heerenveen, eN heeft ± 750 inwoners.
- De plaats Heerenveen heeft uitbreidingsplannen voor een nieuwe woonwijk bij Tjalleberd en de dorpelingen vrezen, dat het dorp spoedig een onderdeel van Heerenveen zal zijn.
- Tot de gemeentelijke herindeling van 1934 vormde Tjalleberd met de dorpen Gersloot, Luinjeberd en Terband de gemeente Aengwirden.
- De vier dorpen worden nog steeds Aengwirden, of De Streek genoemd.
-

Uitrit: 27 Tijnje km 152.2	N392 Tijnje-Aldeboarn	
	N392 Gorredijk	

Tijnje (Fries: De Tynje)

- Is een dorp in de gemeente Opsterland.
- Het dorp ligt in het zuiden van de provincie Friesland, ongeveer 16 kilometer ten noorden van Heerenveen.
- Het dorp telt ruim 1050 inwoners.
- Op de begraafplaats staat ook één van de Klokkenstoelen in Friesland.
-

  De Vonken km 153.9	De Wâlden km 153.3 	
---	---	---

Uitrit: 28 km 157.7	Boornbergum.	
Beesterzwaag	Beesterzwaag.	

Beesterzwaag

- De hoofdplaats van de gemeente Opsterland is een deftig dorp met herenhuizen, gelegen in een mooie bosrijke omgeving met vele mogelijkheden tot het maken van wandel en fietstochten.
- Bij huize Lauswolt, thans hotel, en Olterterp zij enkele gemarkeerde wandelingen uitgezet en picknickplaatsen zijn ook aanwezig.

Uitrit: 29 km 161.8	Drachten.	
Drachten-Centrum		

Uitrit: 30 km 165.1		
Oosterwolde	N381 Oosterwolde.	

Oosterwolde

- Het hele jaar, behalve tijdens weekends, is de korenmolen De Zon, een achtkante bovenkruier met stelling uit 1860, in bedrijf en te bezichtigen.

Uitrit: 30a km 165.5	N31 Drachten-Leeuwarden	
Drachten		

Drachten ± 41.200 inwoners.

- In de jaren vijftig en zestig was de hoofdplaats van de gemeente Smallingerland de snelst groeiende kern van Friesland.
- Een belangrijke impuls vormde de vestiging van de Philips-fabriek.
- De stimuleringsmaatregelen vanuit het rijk leidden tot een betere infrastructuur, tot industrieterreinen en vooral tot meer werkgelegenheid.
- Drachten heeft hiervan als één van de elf ontwikkelingskernen het meeste profijt getrokken.
- De dwarsvaarten waaraan het dorp aan zijn razendsnelle nieuwbouwopmars begon, zijn gedempt.
- Oude gebouwen ontbreken, maar Drachten heeft wel een troef in handen als het om culturele uitstapjes gaat.
- Op de Zuiderpromenade rust de **Drachtster Kei**, een 9000 kilo wegende steen die in 1931 werd opgegraven.

Uitrit: 31 km 170.0	N358 Sushuisterveen	
Frieseipalen	Frieseipalen	

Uitrit: 32 km 176.5	N980 Grootegast	
Marum	Marum	

  Oude Riet km 179.4	Mienschcer km 177.1 	
---	--	---

Uitrit: 33 km181.1 Boerakker	N388 Boerakker. Tolbert.	
---	--	---

Boerakker

- Een dorp in de gemeente Marum in de provincie Groningen.
- De ligging is ten noordoosten van het dorp Marum op de grens met de gemeente Leek.
- Het dorp telt ongeveer 650 inwoners.
- Het dorp is nog niet zo oud, het is pas rond 1900 ontstaan.
- Tot het begin van de 20ste eeuw stelde het dorp weinig voor, het was een klein gehuchtje.
- In de decennia daarna groeide het uit tot het huidige dorp.
- De eerste Gereformeerde Kerk van Boerakker dateert van 1911.
- In 1929 werd naast de bestaande kerk een grotere kerk gebouwd, de huidige kerk.
- Tegenover de kerk staat de pastorie uit 1923.
- In de jaren 70-80 van de vorige eeuw werd het dorp uitgebreid met nieuwbouw aan een nieuwe straat, De Olde Ee.

Uitrit: 34 Leek km 184.4	N978 Zuidhoorn. N372 Leek-Roden.	
---------------------------------	---	---

Leek

- Een forensenplaats met industriekern, 15 km. ten zuidwesten van de stad Groningen en streekcentrum voor het Westerkwartier, trekt veel toerisme - Landgoed Nienoord - en heeft dan ook een belangrijke functie voor de dagrecreatie.
- De natuurreservaten Lettelberter Petten en de Tolberter Petten zijn gebieden van ornithologisch belang en daarom niet toegankelijk; hier broeden o.m. de watersnip, zwarte stern, rietzanger, kievit, grutto, kemphaan en andere moeras- en weidevogels.
- Het natuurgebied omvat ca. 35 ha.

Uitrit: 35 Hoogkerk km 193.6	Hoogkerk.	
	N372 Peize.	

Hoogkerk

- Een dorp in de gemeente Groningen, gelegen ten westen van de stad Groningen in de provincie Groningen.
- De bijnaam van Hoogkerkers in het Gronings is Mouskoolstronken.
- Tot 1969 was Hoogkerk een zelfstandige gemeente.
- De gemeente werd tot het Westerkwartier gerekend.
- De naam betekent hoog gelegen kerk ter onderscheid van de nabijgelegen laag gelegen kerk van Leegkerk.
- Per 1 januari 1969 werd Hoogkerk samengevoegd met de gemeente Groningen.
- Autochtone Hoogkerkers noemen deze gemeentelijke herindeling nog altijd "de annexatie".
- Het dorp is daarna nog jarenlang echt een apart dorp gebleven, maar de groei van de stad Groningen is inmiddels zover gevorderd dat de stad vrijwel aan Hoogkerk is vastgegroeid.
- Het dorp wordt gekarakteriseerd door de suikerfabriek, gunstig gelegen aan het Hoendiep.
- In het dorp, aan het Hoendiep, heeft vroeger een borg gestaan: Elmersma.

Uitrit: 36 km 196.7 Ring-Groningen (West)	N370 Groningen.	
	Groningen.	

Groningen Bezienswaardigheden.

- Groningermuseum: Praediniussingel, bevat o.m. prehistorische vondsten uit de provincie. voorwerpen uit de Groninger historie, 17de eeuwse en moderne schilderkunst porselein etc.
- Noordelijk Scheepvaartmuseum: St. Walburgstraat toont ons de scheepsmodellen uit de glorie tijd van de Groninger zeegeschiedenis van schepen die vroeger opgetuigd lagen in de Noorderhaven, tot 1876 de zeehaven van de stad Groningen,
- Het museum bevat verder scheepsbouw gereedschappen, oude gebruiksvoorwerpen.
- Het Universiteitsmuseum: Broerstraat, bevat vele gedenkstukken betreft de universiteit en het studentenleven, o.m. afbeeldingen. handschriften, gedenkpenningen wetenschappelijke instrumenten etc.

Andere bezienswaardigheden

- Prinsenhof (huis met de drie poorten): Martinikerkhof, een oorspronkelijk fraterhuis. werd in 1594 ingericht tot stadhoudershof en daartoe uitgebreid
- Martinikerks vlak bij de Grote Markt, ontstaan uit romangotische kruisbasiliek uit ca. 1230, is door verbouwingen in voorgaande eeuwen sterk gewijzigd.
- De huidige kerk toont ons een basiliekaal koor met sacristie uit plm. 1430, een hallenschip uit ca. 1460, een toren uit 1480 en een kapel uit ca 1500.
- In het koor muurschilderingen uit ca. 1530.
- Het orgel dat oorspronkelijk uit 1480 dateert, is later uitgebreid en gerestaureerd.
- De Martinitoren, bijgenaamd „De Bolle Grise, domineert met zijn 96 m hoogte de omgeving.

Km.197.2 Knooppunt: Julianaplein.			Groningen.	
			E232 Zwolle- Assen.	

Uitrit: 37 km 198.1 Helpman	Groningen.	
	Groningen.	

Uitrit: 37a km 198.5 Oosterpoort	Groningen.	
	Groningen.	

Groningen

- Dé 'Stad' is een drukke, levendige plaats met oude en moderne gebouwen, rijk gesorteerde winkels, hotels en niet te vergeten de hoge Martinitoren.
- Alom bekend is het Peerd van Ome Loeks uit het gelijknamige volksliedje, bij het station.
- In de binnenstad, waar de Herestraat de hoofdwinkelstraat is kan men nog tal van oude gevels bewonderen.
- De Grote Markt en de Vismarkt met hun imposante kerken vormen het hart van de stad.
- Het Stadhuis (1958) in moderne stijl is met een luchtbrug verbonden met het oude stadhuis dat deels voor representatieve doeleinden in gebruik is.
- Het Goudkantoor tussen beide stadshuizen is wel erg in de verdrukking geraakt.
- Het renaissancegebouwtje werd in de 19de eeuw gebruikt als keurhuis van goud- en zilversmeden.
- Aan het Martinikerkhof bevinden zich het Provinciehuis en het Prinsenhof.
- Het Provinciehuis bestaat uit een oud en een nieuw gedeelte, waarvan het laatste opgetrokken is in neorenaissancestijl.
- Het Prinsenhof dankt zijn naam aan het korte verblijf van de prinsen Maurits en Willem Lodewijk in 1594; tevens een voormalige residentie van de stadhouders.
- De Prinsenhofstuin in 17de eeuwse stijl met rozentunnels en kruidenhof is dagelijks geopend van half maart tot half oktober.
- Het Europaplein in Groningen is een verkeersknooppunt voor de aansluiting van de autowegen N7 en N46 en de autosnelweg A7.
- Het is een voorbeeld van een Haarlemmermeer aansluiting.
- De N7 uit het westen loopt hier over in de N46, het verkeer van en naar de A7 in oostelijke richting wordt via de afrit geleid.
- Het knooppunt is in 1986 geopend.
- Naar verwachting zal er in 2009 een verbinding aan de oostkant van Groningen zijn met het nieuwe Knooppunt Driebond (A7/N46), dat het Europaplein zal vervangen.

Geschiedenis Van Cruoninga naar Groningen

- Groningen of Cruoninga komt voort uit een losse verzameling van drie of vier "zwervende" boerenerven met akkers.
- De eerste sporen dateren uit 300 voor Christus.
- Vanaf 600 of 700 hebben mensen gewoond bij de Grote Markt.
- De stad wordt voor het eerst met name genoemd in 1040.
- Groningen ligt op de noordelijke punt van de Hondsrug; van oudsher was dit de enige verbinding tussen het Drentse plateau en het Hogeland.
- De stad bereikte haar grootste bloei in de 15de eeuw, ook wel de 'gouden eeuw' van Groningen genoemd.
- Belangrijk ook als universiteitsstad en als cultureel centrum voor wijde omgeving.
- De Martinitoren is 96 mtr. hoog.
- De stad bezit sinds 1614 een universiteit.
- Het oudste gebouw van de stad is het provinciehuis uit 1550.

km 198.9 Knooppunt: Europaplein	N46	Delftzijsl-Eemshaven.	
--	------------	------------------------------	---

Uitrit: 38 km 202.1 Euroborg	Groningen.	
---	-------------------	---

- De Euroborg is een multifunctioneel complex en het stadion waar de Groningse voetbalclub FC Groningen haar thuiswedstrijden speelt.

Uitrit: 39 km 204.3 Westerbork	Groningen Westerbork	
---	---------------------------------------	---

Westerbork (Drents: Börk)

- Een brinkdorp in de provincie Drenthe en maakt deel uit van de gemeente Midden-Drenthe.
- In de volksmond wordt ook wel over Westerbork gesproken als het voormalige Kamp Westerbork bedoeld wordt.
- Kamp Westerbork werd in de Tweede Wereldoorlog werd gebruikt om Joden, zigeuners en verzetsmensen te deporteren.
- Het kamp ligt echter dichterbij Hooghalen, dan bij Westerbork.
- Na de Tweede Wereldoorlog werden in het kamp ex-KNIL-militairen ondergebracht.
- Het kamp werd toen hernoemd tot Woonoord Schattenberg.
- Het kamp is eind jaren '70 gesloopt en nabij de locatie is een oorlogsmonument ingericht.
- Op het terrein van het kamp zelf bevindt zich een gebied met 14 radiotelescopen, de Westerbork Synthese Radio Telescoop.
- De vormt tezamen met de Dwingeloo Radio Telescoop bij Dwingeloo de Radiosterrenwacht Westerbork.
- De telescopen worden beheerd door ASTRON.
- De bekende astronoom Jan Hendrik Oort speelde een belangrijke rol bij de totstandkoming van deze telescopen.

Kamp Westerbork.

- Kamp Westerbork (Polizeiliches Durchgangslager Westerbork) gelegen bij Hooghalen is bekend geworden als doorgangslager.
- Van hier werden 107.000 joden en zigeuners naar Duitse concentratiekampen gedeporteerd.
- Slechts 5.000 hiervan overleefden de oorlog, de meesten in Theresienstadt en Bergen-Belsen of door bevrijding in Westerbork zelf.

   Veenborg km221.6	 Dikke Linde km 209.7	
---	---	---

Uitrit: 40 km 213.2 Foxhol	N961 Harkstede-Schlochteren	
	N386 Foxhol	

Foxhol

- Foxhol is een dorp in de gemeente Hoogezand-Sappemeer in de provincie Groningen.
- Het oorspronkelijke dorp, dat werd vernoemd naar Nittert Fox (of Neithard Fox), die hier in 1499 een slag verloor tegen de Groningers, is inmiddels geheel vergroeid met Hoogezand.
- Het is vooral bekend omdat de Groninger industrieel W.A. Scholten hier in 1842 zijn eerste fabriek bouwde.
- Dat was het begin van het Scholten-concern, een bedrijf dat in de jaren zeventig ten onder ging, maar in de negentiende eeuw aan de basis stond van de ontwikkeling van de Veenkoloniën.

Uitrit: 41 Hoogezand km 215.1	N389 Kolham-Slochteren	
	Hoogezand	

Hoogezand

- Hoogezand is een plaats in de provincie Groningen in Nederland.
- Het is ook de naam van de voormalige gemeente die in 1949 met de gemeente Sappemeer is opgegaan in de huidige gemeente Hoogezand-Sappemeer.
- De naam verwijst naar een hooggelegen plek in het veen, het Hooge Sandt.
- Het Hooge Sandt werd in 1618 doorsneden door het graven van een kanaal, het huidige Winschoterdiep, bedoeld om het veen te ontginnen.
- Op deze plek ontstond een nederzetting.
- Het jaar 1618 geldt als officiële stichtingsjaar van de plaats.
- Toen de vervening ten einde liep ontstond er rond de plaats landbouw, waarop W.A. Scholten in Foxhol een aardappelmeel- en strokartonfabriek stichtte.
- Ongeveer op het zelfde moment werd in Hoogezand de aardappelmeelfabriek van Tonden gesticht.
- Daarmee begon de groei van de plaats Hoogezand.
- Het oorspronkelijk grotere Sappemeer werd daarbij voorbij gestreefd.

Uitrit: 42 Sappemeer km218.6	Froombosch. Sappemeer.	
---	-----------------------------------	---

Sappemeer

- Sappemeer (Gronings: Sapmeer) is een plaats in provincie Groningen.
- Het is ook de naam van de voormalige gemeente die in 1949 is opgegaan in de gemeente Hoogezand-Sappemeer.
- Het dorp is genoemd naar het Sapmeer of Duivelsmeer.
- Dit meer liep leeg, nadat in 1618 het Winschoterdiep was doorgetrokken tot aan het meer.
- Dat gebeurde om het veengebied ten oosten van de stad Groningen open te leggen.
- Het dorp is in 1621 ontstaan, toen zich er enkele verveners vestigden.
- Sappemeer werd het eerste centrum in de Veenkoloniën.
- Sappemeer was oorspronkelijk dan ook groter dan het naastgelegen Hoogezand.
- Toen zich daar in de 19de eeuw industrie ging vestigen, groeide het tot aan Sappemeer.
- In 1949 werden beide dorpen samengevoegd tot een gemeente, waarbij Hoogezand inmiddels de dominante plaats was geworden.
- Op 5 augustus 2005 werd o.a. door het KNMI een aardbeving met de kracht van 2,2 op de Schaal van Richter in Sappemeer geregistreerd.
- Er was geen materiële schade.
- De beving zou kunnen zijn ontstaan door bodemdaling als gevolg van aardgaswinning.

Uitrit: 43 km 222.0 Zuidbroek	Noordbroek	
	Zuidbroek	

Zuidbroek ± 3.897 inwoners.

- Het dorp Zuidbroek is gelegen in de gemeente Menterwolde in de provincie Groningen.
- Het dorp heeft een monumentale kruiskerk uit de dertiende eeuw in romantische stijl.
- De toren staat los van de kerk en heeft gediend als gevangenis.
- In de Middeleeuwen lag het aan een handelsroute richting Duitsland.
- Door de ligging aan vele transportwegen heeft Zuidbroek industriële ontwikkeling gekend, bijvoorbeeld door een scheepshelling, een motorenfabriek, een vlasfabriek en een aardappelmeelfabriek.
- Het is gelegen aan de autosnelweg de A7, het Winschoterdiep, met een aftakking naar Veendam genaamd het Muntendammerdiep.

Uitrit: 44 km 224.5 Noordbroek	N33 Appingendam	
	N33 Veendam-Assen	

Noordbroek ± 1957 inwoners.

- Het dorp **Noordbroek** is een dorp, ontstaan in de vroege Middeleeuwen.
- Het dorp is gelegen in de Groningse gemeente Menterwolde.
- Tot 1965 was Noordbroek samen met de omringende gehuchten Stootshorn en Hamrik een zelfstandige gemeente.
- Vervolgens fuseerde deze gemeente met Muntendam en Meeden tot de gemeente Menterwolde.
- Het woord broek verwijst naar de bodemgesteldheid: moerassige grond.
- Tot ongeveer de 15de eeuw lag Noordbroek meer oostwaarts en werd vaak door het water van de Dollard bedreigd.
- Het dorp heeft een middeleeuwse laat romantische kruiskerk met een losstaande romaanse toren.
- In de kerk zijn middeleeuwse muur- en gewelfschilderingen te zien en regelmatig worden de klanken van het Arp Schnitger-orgel (1696) ten gehore gebracht.
- Een uit 1849 daterende pel- en korenmolen 'De Noordstar' is evenals een groot aantal monumentale boerderijen, veelal Oldambtster boerderijen, het bekijken waard.

   Roodetil	Meedener Tol 	
---	---	---

Uitrit.45 Km. 229.8	N362 Delftzijl – Midwolda.	
Scheemda.	N964 Scheemda.	

Scheemda (Gronings: Scheemde)

- Een gemeente in de provincie Groningen.
- De gemeente beslaat een oppervlakte van 117,17 km² (waarvan 2,41 km² water).
- De gemeente ligt in de streek het Oldambt.
- De huidige gemeente is ontstaan in 1990 door samenvoeging van het oude Scheemda met de gemeentes Midwolda en Nieuwolda.
- In maart 2006 maakte de provincie Groningen bekend dat Scheemda op termijn zal worden samengevoegd met Winschoten en Reiderland.
- De gemeente Scheemda bestaat uit 8 dorpen, te weten: Heiligerlee, Midwolda, Nieuwolda, Nieuw-Scheemda, Oostwold, Scheemda, 't Waar en Westerlee.
- In het plaatsje Heiligerlee bevindt zich het Klokkengieterijmuseum, Hier is te zien hoe klokken worden gegoten.

Uitrit: 46 km 240.6		
Heiligerlee	N964 Heiligerlee	

Heiligerlee

- Het jaartal van de Slag bij Heiligerlee, 1568. is er op school ingehamerd.
- In Heiligerlee staat een monument ter herinnering aan de slag waarin Lodewijk van Nassau de Spaanse troepen versloeg en zijn broer Adolf het leven verloor.
- Het monument stelt de Nederlandse Maagd voor met zwaard en schild en een grimmige leeuw aan haar zijde die de stervende Adolf beschermt.
- In de voormalige klokkengieterij is nu een Klokkengieterij museum gevestigd.

Uitrit: 47 km 240.6 Winschoten	N966 Beerta	
	N367 Oude Pekelaar- Nieuwe Pekelaar- Winschoten	

Winschoten

- Cultureel en economisch centrum voor Oldambt en Westerwolde, is gunstig gelegen aan de Groene Kustweg, de belangrijke toeristenroute tussen Scandinavië en de Randstad.
- Het is een vooruitstrevende plaats met gezellige winkelstraten en een uitstekende hotelaccommodatie.
- De naam Molenstad ontleent het aan de drie op een rij staande fraaie bovenkruiers aan de Grindweg; gedurende het seizoen feeëriek verlicht (te bezichtigen) Nassaustraat.
- De N.H. Kerk is een vroeg gotisch bakstenen bouwwerk uit de 13de eeuw met vrijstaande toren. (de Olle Witte).
- Sleutel van de kerk op 't politiebureau sleutel van de toren bij fa. Telkamp.
- Nabij Winschoten ligt Heiligerlee, waar het standbeeld staat van Graaf Adolf van Nassau; Klokkengieterij van Bergen.

Uitrit: 48 km 246.9 Oudeschans	Beerta	
	Oudeschans-Bellingswolde	

Oudeschans (Gronings: Olschanze) ± 127 inwoners.

- Het dorp ligt in het overgangsgebied tussen de streken Westerwolde en Oldambt in de provincie Groningen.
- De eerste bewoning op de plaats van Oudeschans ontstond toen in het midden van de 16de eeuw een zijl werd aangelegd in de Westerwoldse Aa.
- In 1593 legde graaf Willem Lodewijk van Nassau rond het zijl een vesting aan.
- Deze schans die toen aan de Dollard lag, werd aanvankelijk de Bellingwolderschans genoemd, maar na aanleg van de Nieuweschans in 1628 kwam meer en meer de naam Oudeschans in zwang.
- In 1657 werd Spitland ingedijkt waardoor de schans niet langer bij de Dollard lag.
- Bovendien werd de loop van de Westerwoldse Aa verlegd, zodat die niet meer door de vesting en het inmiddels ontstane dorp liep maar door de grachten erom heen.

Uitrit: 49 km 251.8 Nieuweschans	Nieuweschans	
---	---------------------	---

Nieuweschans (Gronings: Schaanze; Duits: Neuschanz)

- Is een grensplaats en kuuroord in de gemeente Reiderland.
- In het verleden is Nieuweschans een aparte gemeente geweest.
- Op 1 januari 2004 had Nieuweschans 1510 inwoners.
- Het station Nieuweschans ligt feitelijk in Oudezijl, een buurtschap dat aan de andere kant de Westerwoldse Aa ligt.
- Oudezijl wordt dikwijls bij Nieuweschans gerekend.

   Poort van Groningen	Bunderneuland 	
--	--	---

 Oldenburg

Bronvermelding:

**Bekijk het verloop van
deze snelweg op
Autosnelwegen.net**

**© 2003-2006 by Autosnelwegen.nl en R. Walhout - Overname
van gegevens is toegestaan met bronvermelding
Laatste wijziging: 28-10-2006**